

Češi za války

Mnichov 29. 9. 1938

druhá republika, půl roku, 1.10. 1938 -15. 3. 1939

Slovenský stát (klerofašistický, J. Tiso)

14. 3. 1938

protektorát 15.3. 1939

odboj, atentát na Heydricha, exilová vláda
v Anglii, zahraniční vojsko v Rusku –
Buzuluk (Kratochvíl, Svoboda)

Konec války

v Evropě: N a spojenci

8. 5. 1945 v Remeši

9. 5. 1945 v Berlíně

ve světě:

2. 9. 1945 na palubě křižníku Missouri
v Tokijské zátocě (USA, Japonsko)

Charakter války a oběti

- učebnice s. 110
- učebnice s. 108
- anulace Mnichova:
- 1942 Velká Británie, Francie
- 5. 5. 1945 Pražské povstání
- s. 101 obvinění ČNR z kolaborace

Poválečné uspořádání

- dohoda mezi londýnskou a moskevskou emigrací
- nová vláda: soc. dem. Zdeněk Fierlinger, silný vliv komunistů, bez národního odboje
- program vlády: Košický vládní program:
- sepětí s SSSR, zestátnění klíčového průmyslu a bankovníctví, Národní fronta Čechů a Slováků (pouze 4 strany: KSČ, soc. dem. lid. nár. soc.), konfiskace majetku N., M., zrádců a kolaborantů

- **lidově-demokratický režim**
- **odčinění Mnichova, válečných škod a utrpení**
- **znárodnění a pozemková reforma**
- **rovnoprávnost Čechů a Slováků**
- **potrestání zločinců a zrádců**
- **národní správa zabaveného majetku**
- **paritní zastoupení politických stran (rovnost), ale výhoda komunistů → KSČ+ KSS zvlášť**

- Čechoslováci nadšení z osvobození
- Propadali budovatelskému nadšení
- Komunisté vystupovali jako nejdůslednější a jediní opravdoví stoupenci spojení se SSSR
- odhodlání dosáhnout pro KSČ nekontrolovatelnou moc.

Zahraničněpolitická orientace

- Pro E. Beneše byla orientace na Sovětský svaz pokračováním politické linie vůči spojencům
- vláda dále prosazovala spojení se západními zeměmi
- Spojenectví se SSSR i západem mělo zajistit podmínky pro svébytný vývoj republiky

Konec války – „jiná“ ČSR

předtotalitní stát – ne totalitní a ne zcela demokratický, „omezená“ demokracie
zásadní změny v letech 1945 - 48

- mezinárodní kontext – tlak SSSR
- spojenecká smlouva se SSSR v r. 1943
slibující svébytný vývoj ČSR
- snaha E. Beneše o orientaci na SSSR
- i spojení se západními zeměmi
- 1947 po nátlaku SSSR odmítnutí
Marshallova plánu

- **Asymetrický model:**

ČNR zrušena – podnět SSSR => Čechy
bez národních správních orgánů,
spravovány vnitřní **vládou**,
SNR a Sbor pověřenců zachovány

úsilí o jednotu: vznik koalice = Národní
fronta Čechů a Slováků

strany: sociální demokracie, národně
socialistická, lidová, KSČ, KSS, DS

Národní fronta = uzavřený systém

(nové mohly vznikat jen s jejím
souhlasem, zákaz agrární strany,
nepřípustná legální opozice, vedoucí
postavení komunistů)

ROH –

podíl na hospodářské politice

Antonín Zápotocký

- **Do vzniku Národního shromáždění měl prezident zákonodárnou moc.**
- Vydával dekrety se souhlasem vlády.
- Týkaly se: vojenství, ústavy, státního občanství, státní správy, vlastnictví, znárodnění
- Neexistuje dekret o odsunu německé a maďarské menšiny (odsun proběhl na základě **XII. článku postupimské konference**).

- 1. etapa pozemkové reformy

- do 1946

- zkonfiskovaná půda Němců, kolaborantů a zrádců

- za nízkou cenu

- rozšířila se vrstva středních rolníků

- posílila pozici KSČ

- pokleslo sociální napětí

- 13 ha na osobu

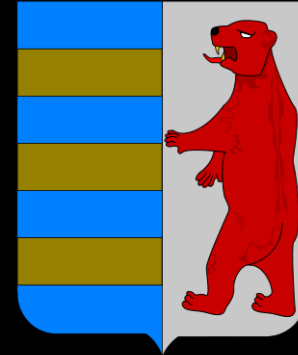
- národní očista, tzv. retribuční dekrety
(postih za zločiny spáchané před jejich
vyhlášením) uč. S. 124

- o potrestání nacist. zločinců, zrádců
a kolaborantů = malý a velký dekret

- vznik mimořádných soudů – popravy:
K. H. Frank, J. Tiso

- doživotí: R. Beran, J. Syrový, J. Stříbrný

odevzdání Podkarpatské Rusi

➤dohodou z 29. 6. 1945
připojena k SSSR

Dekrety prezidenta republiky

- forma zákonodárné činnosti v době ústavní nouze
- vydávány od roku 1940 exilovým prezidentem Benešem ve Velké Británii až do ustavení Prozatímního Národního shromáždění 28. 10. 1945 (celkem 143, v zahraničí za války 44)
- platnost všech dekretů (ústavních a ostatních) a jejich prohlášení za zákony bylo potvrzeno ústavním zákonem z 28. 3. 1946

Proces znárodnění

- rozsáhlé znárodnění bank, průmyslu, dolů a pojišťoven
- cílem bylo vyvolat tlak dělníků a odborů zdola
- ministr průmyslu **B. Laušman** iniciativně připravoval znárodnovací dekrety, na vypracovávání apeloval i prezident Beneš
- za znárodněný majetek se zásadně poskytuje náhrada (ne za půdu „okupantů a zrádců“), skutečné proplácení náhrady, které prováděl stát, bylo po únoru 1948 zastaveno
- znárodnovací dekrety schváleny Prozatímním národním shromážděním
- 2119 podniků = 75 % kapacity průmyslové výroby ČSR

Bezpečnostní složky

- po válce Národní milice, Národní stráž bezpečnosti, Národní stráž, Občanská stráž, Revoluční garda („rabovací gardy“) – kritika
- KSČ – výrazné pozice na ministerstvu vnitra
- 1945 nábor do SNB – 11 838 mužů, policie, četnictvo, bývalí partyzáni
- 1945 rozpuštěny všechny ozbrojené formace mimo armádu a SNB

Ozbrojené a bezpečnostní složky

- v armádě zavedena funkce osvětových důstojníků
- zřízen Sbor národní bezpečnosti (SNB) z bývalých četníků, policistů, partyzánů, revolucionářů
- demokratické principy omezovány a limitovány

